

شیوه و نقش مدیران در دعوت کارکنان به نماز

"نشریه کارکنان صنعت نفت ایران"

استمرار دعوت

شیطان از راه های مختلف و به طور مکرر برای انحراف انسان به سراغ او می آید، تا او را از کارهای خیر، به ویژه نماز بازدارد. شیطان از ذکر خدا و نماز جلوگیری می کند و می داند که هر کجا یاد و نام خدا باشد، او ناموفق است. همانطور که شیطان از وسوسه کردن خسته نمی شود و استمرار و استقامت در کار خود دارد، انسان هم باید در دعوت به نیکی ها استمرار داشته باشد و خسته نشود. در برابر دعوت های شیطانی مقاومت کند و در این راه استمرار داشته باشد. خداوند متعال در آیه ۱۳۲، سوره طه می فرماید: «واصطیر علیها» به این معنا که خانواده خود را به نماز دستور ده و بر انجام آن شکیبا باش. اگر چند بار گفتی و گوش نکردند، خسته نشو. نماز مساله ای نیست که تنها در مقطعی از دوران تحصیل به آن پرداخته شود، بلکه باید همانند اذان که شبانه روز تکرار می شود، در تمام سطوح و در هر دوره ای، به تناسب فهم مخاطب، مطالبی درباره آن بیان شود. همانگونه که در کندن چاه با هر ضربه کلنگ به آب نزدیک می شویم، در بیان نماز نیز باید با هر نکته ای، به اسرار آن نزدیک شویم.

ممکن است کارمندی در اولین باری که به نماز دعوت می شود، باز هم بی توجهی نشان دهد، اما اگر برای بار دوم و سوم دعوت شود، اثر بیشتری خواهد داشت. بنابراین نباید نا امید شد و با توکل به خدا و توسل به اهل بیت (ع) در راه گسترش فرهنگ نماز مجاهدت کرد و از مشکلات و حرف های دیگران نهراسید.

پیشرفت سازمان

اگر فواید و آثار فراوان نماز جماعت در ادارات به درستی شناخته و شناسانده شود، مدیران بیش از پیش به اقامه نماز تشویق خواهند شد. زیرا متوجه خواهند شد که وقتی که برای اقامه نماز در نظر گرفته می شود، از بین نرفته بلکه سرمایه گذاری شده است و آثار و فواید فراوانش به مجموعه باز می گردد. طبق آیه قرآن، نماز باعث بازداشتن از بدی ها و زشتی ها می شود. مدیر و کارمندی که اهل اقامه نماز است، در کار کم نمی گذارد، وجدان کاری دارد و سعی می کند وظیفه خود را به نحو احسن انجام دهد. نکته اصلی اینجاست که هر قدر هم در یک سازمان، ابزار و وسایل نظارتی و بازرسی وجود داشته باشد، نمی توان جلوی کم کاری و تخلفات احتمالی را گرفت. بهترین مانع برای جلوگیری از اینگونه موارد، موانع درونی و معنوی است. فردی که خدا را هر لحظه حاضر و ناظر بر خود بداند، دیگر چه ناظرهای انسانی وجود داشته باشند و چه وجود نداشته باشند، کار خود را به درستی و به نحو احسن انجام خواهد داد. بهترین عامل برای حفظ معنویت و حاضر دانستن خداوند، ایستادن با خضوع و خشوع در محضر خدا در نماز است. اداره ای که در آن نماز اقامه می شود و کارمندان آن اهل اقامه نماز هستند، دارای فضایی معنوی است که این فضا، مانع انجام تخلف و کم کاری و سهل انگاری از سوی کارمندان می شود. در نتیجه سازمان، پیشرفت بیشتری خواهد داشت و انجام مناسب امور، از سوی کارمندان باعث رضایت بیشتر مراجعه کنندگان خواهد شد و نفع این امور به مدیری بازخواهدگشت که شرایط اقامه نماز را مهیا کرده است. محمد داوودی در کتاب «خانه بهشتی» نوشته است: «نماز برای نمازگزار در حکم یک نهی از منکر و در حکم یک ضابط و ناظر است که پیوسته او را از ارتکاب و تخلف از دستورات دینی باز می دارد و افزون بر این در حکم یک پلیسی درونی، مانع از ارتکاب جرایم فردی و اجتماعی مانند دزدی، کم فروشی، خیانت و کم کاری می شود». یدالله نفری نیز در کتاب «چرا من نماز بخوانم» آورده است: «اگر نماز را آن طوری که خداوند دستور داده است، بخوانیم، یعنی اگر موفق به خواندن نماز واقعی شویم، آن وقت نماز در تمام زندگی دنیوی ما حضوری فعال پیدا می کند و تأثیر خود را نشان می دهد».

تشویق و تکریم

خداوند متعال برای دعوت به خوبی ها در قرآن مجید، مکرر وعده نعمت های بهشتی را داده و با عوامل تشویقی، انسان را به نیکی ها دعوت می کند. جا دارد همانطور که برای امور مختلف سازمانی مشوق هایی در نظر گرفته می شود، برای

تشویق کارکنان به شرکت در نماز جماعت هم مشوق هایی در نظر گرفته شود. تشویق هایی مانند اردوهای زیارتی و مواردی از این قبیل، به ویژه در مراکز نظامی برای سربازان این بحث تشویق بیشتر کاربرد دارد.

برگزاری جلسات نماز

همانطور که برای امور مختلف کاری و هماهنگی آنها، جلسات مستمر برگزار می شود، جا دارد برای با شکوه تر برگزار شدن اقامه نماز جماعت هم جلسات مستمر برگزار و مصوبات آن با جدیت پیگیری شود. در این جلسات می توان آسیب شناسی کرد، عوامل تاثیرگذار بر شرکت نکردن کارکنان در نماز را مورد بررسی قرار داد و برای رفع آنها راهکاری عملی یافت. ضمن اینکه می توان عوامل با شکوه تر برگزار شدن اقامه نماز را شناسایی و کاربردی کرد و زمینه را برای شرکت حداکثری کارکنان در نماز مهیا ساخت. در برخی ارگانها این جلسات با موضوع طرح منزلت نماز برگزار می شود. جا دارد در همه نهادها و سازمان ها این جلسات با جدیت برگزار و پیگیری شود.

افزایش ارتباط و صمیمیت

از برکات استثنایی نماز جماعت در کنار هم نشستن نمازگزاران به دور از هر گونه درجه بندی دنیایی و مادی است. در نماز جماعت رییس اداره و مسؤولان بخش ها و کارمندان همه در کنار هم نماز را اقامه می کنند. در ادارات سلسله مراتب اداری گاه مانع ارتباط مناسب کارمندان با مسؤولان می شود و گاه مدیران از مشکلات و موانع پیش روی سازمان و مشکلات کارمندان بی اطلاع هستند. نماز جماعت یک فرصت کم نظیر است که مدیران با زیر مجموعه های خود بدون تشریفات اداری و صرف هزینه ارتباط برقرار کنند و از جزئیات کارها مطلع شوند.

حل مشکلات اداری بدون تشریفات، از دیگر برکات نماز جماعت در ادارات است. چه بسا فردی که مدت ها پیگیر دیدار با رییس اداره ای باشد و موفق نشود، اما در نماز جماعت بتواند بدون مشکلات دست و پاگیر اداری با مسؤول مجموعه ارتباط بگیرد و مشکل خود را حل کند. خوب است که مسؤولان گاهی به دور از مسائل اداری در نمازهای جماعت، با روی خوش با کارکنان و مراجعه کنندگان ارتباط برقرار کنند و باعث جذب آنان به نماز جماعت شوند. مولا علی(ع) در نهج البلاغه در مورد جدا نشدن مسؤول از مردم فرموده اند: «هیچگاه خود را فراوان از مردم پنهان مدار که پنهان بودن رهبران، نمونه ای از تنگ خویی و کم اطلاعی در امور جامعه است، پنهان شدن از رعیت، زمامداران را از دانستن آنچه بر آنان پوشیده است باز می دارد».

چند نکته کلیدی دیگر

رعایت نماز اول وقت در همه زمان ها و مکان ها از جمله ادارات و نهادهای دولتی نیز همواره مورد تاکید علما و مسؤولان تراز اول کشور بوده است. برای نمونه می توان به آیین نامه ترویج توسعه فرهنگ نماز، مصوبه هیئت وزیران اشاره کرد که در ماده ۲ آن، وزرا و یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه های مشمول این آیین نامه متصدی اقامه نماز در دستگاه تحت نظر خود معرفی شده اند و در بند چهارم آن نیز آمده است: «در تمامی دستگاه های مشمول این آیین نامه برای ایجاد امکان برگزاری نماز در اول وقت، اقدام های لازم به عمل آید و تمامی جلسات و اجتماعات حتی الامکان به گونه ای تنظیم شود که با وقت نماز تلاقی نداشته باشد.» برخی کارمندان طولانی شدن مدت زمان اقامه نماز را دلیل اجتناب حضور در نماز جماعت می دانند. باید در اداره ها برای این مسائل چاره اندیشی شود. همچنین گاهی دیگر نیز تداخل کار ارباب رجوع با وقت نماز از عوامل عدم حضور در نماز جماعت و نماز اول وقت در اداره ها بیان می شود. باید به این مسئله توجه کرد که در برخی موارد، جلساتی به صورت اضطراری رخ می دهد که ممکن است زمان آن با وقت شرعی تداخل پیدا کند، البته این موارد باید جزء استثنائات باشد و اگر فراگیر شود، اقدامی غیر قابل پذیرش است. امروزه در ادارات ساعت مخصوصی برای نماز و ناهار در نظر گرفته شده است و در بسیاری از ادارات به علت آگاهی ارباب رجوع از این مساله، مراجعات کمتری در این ساعات، وجود دارد. البته باید به این نکته اشاره کرد که به هر حال آنچه باید مورد توجه قرار گیرد این است که راه انداختن کار مردم واجب و نماز جماعت اول وقت مستحب است.

نظر رهبر معظم انقلاب درباره برپایی نماز جماعت در ادارات

رهبر معظم انقلاب درباره اقامه نماز جماعت در ادارات فرمودند: «با توجه به اهمیت خاص نمازهای یومیه و تأکید زیادی که بر اقامه نماز در اول وقت شده است و با توجه به فضیلت نماز جماعت، مناسب است مسئولین امر روشی را اتخاذ کنند که کارمندان بتوانند در خلال ساعات کار اداری، نماز واجب را به طور جماعت در اول وقت و در کمترین زمان بخوانند، ولی باید به گونه ای مقدمات این کار را فراهم کنند که نماز جماعت در اول وقت بهانه و وسیله ای برای به تأخیر انداختن کارهای مراجعه کنندگان نشود».

مرحوم آیت الله بهجت(ره) نیز درباره اهمیت اقامه نماز فرموده اند: «اقامه نماز اول وقت مانند خوردن لیمو شیرین است که اگر فردی در همان اول نماز را اقامه کند، از برکات و خیرات این فریضه الهی بهره مند شده در غیر این صورت از برکات کمتری بهره مند می شود».

موارد تشویقی برای دعوت به نماز در ادارات

- * برگزاری اردوهای زیارتی- تفریحی کوتاه مدت
- * توزیع بسته های فرهنگی و کتاب و سی دی با محوریت نماز
- * برگزاری مسابقه پرسش و پاسخ و در نظر گرفتن جایزه برای پاسخگویان
- * برگزاری نمایشگاه های کتاب و محصولات فرهنگی با بن تخفیف در نمازخانه های ادارات
- * تحریک و تقویت انگیزه حضور در نماز جماعت در میان کارکنان ادارات
- * دایر شدن صندوق قرض الحسنه مخصوص کارمندان اداره در نمازخانه
- * برگزاری جلسات اداری در نمازخانه قبل یا بعد از ساعات نماز که سبب شرکت بیشتر افراد در نماز می شود
- * برگزاری جشن تکلیف فرزندان کارکنان و تشویق آنها در نمازخانه
- * به روزرسانی کتاب های کتابخانه ادارات با کتاب هایی با محوریت نماز
- * حضور مدیران در نماز جماعت ادارات و تجلیل و تقدیر از مشارکت کارکنان نمازی دستگاه
- * برگزاری دوره آموزشی مصوب فعالان اجرایی اقامه نماز دستگاه
- * آموزش کارکنان دستگاه با رویکرد شیوه های تقویت فرهنگ نماز و سلامت معنوی
- * برگزاری نشست تخصصی نماز، ویژه مدیران دستگاه با رویکرد مسئولیت اقامه نماز و شیوه های دعوت به نماز
- * تکمیل و به روزآوری سامانه جامع مدیریت عملکرد اقامه نماز دستگاه شامل سخت افزاری و نرم افزاری، گزارش گیری، نظارت و ارزیابی
- * تشکیل جلسات شورایی اقامه نماز و برگزاری منظم جلسات مطابق با شیوه نامه مربوط
- * پرهیز از سخنرانی طولانی و تکراری که باعث بی علاقتی و گریز کارمندان از نماز جماعت می شود

